nepavyko. Rasta XX a. II puse datuojamo pastatėlio akmeninių pamatų liekanų. Šurfe rasti tiesiant požemines komunikacijas permaišyti sluoksniai. Panaudojus įkalamąjį grąžtą, pasiektas 2,7 m gylis. Įžemis nerastas.

Archeologinių tyrimų metu nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis daugiau nei 1,6–2,7 m storio. Įžemis niekur nepasiektas. Tiriamai vietai būdinga tai, kad viršuje slūgso 60–90 cm (šurfe 8 daugiau nei 2,7 m) XX a. datuojami sluoksniai, o apatinę kultūrinio sluoksnio dalį semia gruntinis vanduo. Aukštas gruntinio vandens lygis apsunkino apatinių kultūrinių sluoksnių horizontų tyrimą ir datavimą. Ankstyviausi archeologinių tyrimų metu aptikti radiniai datuojami XVII (XVI?) a., tarp visų radinių datuoti XVII–XVIII a. sudarė santykinai nedidelę dalį (išskyrus šurfą 7, kurio didžiąją dalį sudaro XVII–XVIII a. radiniai), nes vyravo XIX–XX a. datuojami radiniai. Archeologinių tyrimų metu surasti radiniai perduoti LNM. Ateityje prieš atliekant bet kokius žemės kasimo darbus arba šių darbų metu (priklausomai nuo numatomų darbų apimčių) sklypuose T. Kosciuškos g. 6, 8, Vilniuje ir jų artimiausioje aplinkoje būtina atlikti archeologinius tyrimus.

T. Kosciuškos St. 6, 8

In 2018, an evaluation was conducted on the plots at T. Kosciuškos St. 6, 8, Vilnius, prior to starting to arrange for project tenders for the repair or reconstruction of the existing building complex. The investigated location is near the confluence of the Neris and Vilnia (new bed?) and very close to the castle territory. The investigated territory belonged in the late 17th–18th centuries to the magnificent baroque palace complex of the Sluška magnate family and was the site of the palace's enclosed park, a pond, and small structures. After Russia occupied Lithuania in the late 18th century, the palace and the residence's entire grounds were purchased in 1831 by the tsarist government with the aim of including it in the Vilnius fortress system, which was designed to defend against the anti-Moscow rebels. In 1835 the Sluška palace was designated a barracks. In 1870 a prison was created in the palace and functioned until 1952. Up until the Second World War, there were a greater number of buildings on the plots at T. Kosciuškos St. 6, 8 than there are now and their remains were sought during the investigation. The 2018 evaluation to discover building fragments was only partially successful and determined that the cultural layer is over 1.6–2.7 m thick. Sterile soil was not reached anywhere. The investigated locations were characterised by a 60–90 cm thick (in Test Pit 8 over 2.7 m) 20th-century layers lay on top (Figs. 1, 2) while the lower part of the cultural layer is waterlogged. The high ground water level hindered the investigation and dating of the lower cultural layer horizons. The earliest finds discovered during the investigation date to the 17th (16th?) century but 17th–18th-century finds comprised a relatively small fraction (except in Test Pit 7, where the bulk of the finds came from the 17th–18th centuries) because 19th–20th-century finds predominated.

Dalia Ostrauskienė,
Justina Stankevičiūtė

Šv. Stepono gatvė 12

2018 m. UAB „IREC Baltic“ Šv. Stepono g. 12 sklype pradėjo statyti gyvenamąjį pastatą su požeminiais garažais. Prieš vykdant statybos darbus detaliuosius tyrimus atliko KVP. Sklypas 2018 m. nebuvo iki galo ištirtas, tyrimus numatyta pratęsti 2019 m.

Iki šiol sklypas tirtas du kartus: 2002 m. K. Katalynas ištyrė penkis 2x2 m dydžio šurfus (*ATL 2002 metais*, 2005, p. 199–200). Fiksuotas 1,35–2,95 m storio kultūrinis sluoksnis datuotas XV–XX a. Jis ploniausias sklypo PR dalyje ir storėja ŠV kryptimi. 1 m gylyje atidengtas iš netašytų akmenų sukrautas XVII a. I puse ar viduriu datuojamas grindinys.

2017 m. L. Kvizikevičius (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 410–411) palei sklypo pakraščius buvusių XIX a. pastatų vietose ištyrė penkis šurfus, kurių bendras plotas siekė 9,81 m^2. Nustatyta, jog sklype susiformavęs 2,4 m ar storesnis kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI–XX a. Sklypo Š dalyje apie 1,4–1,6 m gylyje yra išlikęs neaiškaus laiko iš netašytų akmenų klotas grindinys.

Pirmiausia žvalgyta nukasant paviršinius archeologiškai nevertingus kultūrinius sluoksnius. Žvalgymų plotai 1–3 buvo 734,5 m^2 dydžio. Vertingas sluoksnis pasiektas tik ploto 1 V dalyje. Plotuose 1–2 atidengti akmenų grindinio fragmentai. Plotų 2–3 PV dalyse po XX a. sluoksniais pasiektas įžemis.

Detaliųjų tyrimų ***plotas 1*** buvo 555,5 m^2 dydžio ir apėmė sklypo PR ribą. Fiksuotas tik pilko grunto su griuvenomis ir XX a. šiukšlėmis 2–3,5 m storio sluoksnis. Vertingų radinių ar struktūrų plote nerasta.

Plotas 2 buvo 212,5 m^2 dydžio. Jame fiksuoti XIX–XX a. sluoksniai, kuriuose rasta ir ankstyvesnių XVI–XVIII a. datuojamų radinių. Atidengtos keturios ŠV–PR kryptimi orientuotų bei dvi ŠR–PV kryptimi orientuotų sienų pamatų 75–90 cm pločio, iki 40–60 cm aukščio liekanos. Jos pasiektos ties H_{abs}125,50–126,40 m aukštyje, nes labai nevienodai išlikusios. Tik sienos pamatas tarp patalpų 1 ir 2 buvo apie 55 cm storio. Pats pastatas tęsėsi už ŠV pjūvio ir dalinai pateko į plotą 3. Bendras pastato ilgis buvo 16,25 m, plotis 8,3 m. Pastato pamatai mūryti iš įvairaus dydžio netašytų akmenų ir

1 pav. Radiniai: 1 – svarelis monetoms sverti; 2 – skaičiavimo žetonas. D. Ostrauskienės nuotr.

Fig. 1. Finds: 1 – a small scale for weighing coins; 2 – a jeton.

įvairių plytų dalių, rištų vidutinio tvirtumo kalkių skiediniu. Sienos mūrytos iš raudonų 26–27x13x6–7 cm dydžio plytų, rištų pilkšvu tvirtu kalkių skiediniu. Ant sienų tinko pėdsakų nepastebėta. Datuojamas XIX a. Vienoje iš pastato patalpų atidengtas to paties laiko netašytų akmenų grindinys, tikriausiai pastato grindys.

Plotas 3 buvo centrinėje sklypo dalyje, palei sklypo ŠR pakraštį ir apėmė 143,4 m^2 plotą. Paviršinis XX a. sluoksnis buvo labai nevienodo storio – didžiojoje ploto dalyje buvo apie 50 cm storio, ploto R dalyje 1,2 m storio, o palei PV pjūvį šis sluoksnis nefiksuotas, nes nukastas žvalgymų metu. Po šiuo sluoksniu glūdėjo iki 50 cm storio tamsiai pilko–juodo grunto su smulkiomis griuvenomis ir pavieniais angliukais sluoksnis, datuojamas XIX a. Ploto ŠV dalyje ties H_{abs}124,00 m altitude atidengti du mūrų fragmentai – M2 ir M3. M2 buvo 2,35 m ilgio ir 65 cm pločio; M3 – 1,25 m ilgio ir 50 cm pločio. Abu fragmentai sudaryti iš 31–32x16x 7–8 cm dydžio raudonų plytų ir netašytų įvairaus dydžio akmenų, rištų molio skiediniu. Datuojami XVIII a.

Žemiau fiksuotas iki 95 cm storio XVI a. – XVII a. viduriu datuojamas kultūrinis horizontas. Jame rasta buitinės ir statybinės keramikos bei keletas retų radinių: XVI a. II pusės svarelis ir Vilniaus monetų kalykloje nukalti du skaičiavimo žetonai su 1582 m. pagaminimo data

2 pav. Plote 4 atidengtos mūrų liekanos M8 iš PV. D. Ostrauskienės nuotr.

Fig. 2. The remains of masonry wall M8 unearthed in Area 4, as seen from the SW.

(1 pav.). Įžemis pasiektas ties H_{abs}124,20–125,10 m altitude ir nuolaidėjo ŠV kryptimi.

Plotas 3A buvo 331,5 m² ploto. Jame vertingo kultūrinio sluoksnio aptikta tik ŠV dalyje. Atidengtos 3 mūrų liekanos M4–6, kurių didžioji dalis pateko už ploto ribų. Po XIX–XX a. sluoksniais H_{abs}122,50–123,20 m aukštyje tirtas juodo grunto sluoksnis su pavieniais angliukais ir geltono smėlio intarpais. Jis pagal aptiktus radinius datuotas XVI a. II puse. Giliau tirti 70 cm bendro storio sluoksniai be radinių.

Plotas 4 buvo 113,8 m² dydžio. Š dalyje išlikęs XIX a. rūsys. Atlikti jo valymo darbai. Dar viena jo patalpa turėjusi būti į PV, tačiau neišlikusi. Atidengta tik PR siena (M7). Dar vieno mūro liekanos atidengtos ploto PR dalyje (M8) (2 pav.). Jis jungėsi prie XIX a. rūsių liekanų ir tęsėsi už ploto PR pjūvio. Į ŠR nuo pamato nesigilinta, čia iki H_{abs}123,86 m altitu-

3 pav. Plote 4A atidengtos XVII a. vidurio ir XVII a. pradžios grindinių liekanos iš ŠV. D. Ostrauskienės nuotr.

Fig. 3. The remains of the mid- and early 17th-century pavings unearthed in Area 4A, as seen from the NW.

dės fiksuotas piltinis pilko grunto sluoksnis su XX a. radiniais. Buvo iki maždaug 1,8 m pločio, nes prie sienos glaudėsi buvusio skliauto liekanos. Mūro apačia pasiekta ties H_{abs}120,80 m aukštyje. Išlikęs iki 3,5 m aukščio. Atidengtos to paties pastato išorinės – ŠV sienos 40–50 cm pločio pamatų liekanos. Mūryta naudojant raudonas, rausvas, geltonas 32–34x14–15x5,5–6,5 cm dydžio plytas (dalis plytų su išilginėmis braukomis), jų fragmentus ir pavienius iki 30x20x30 cm dydžio netašytus akmenis. Visi rišti pilku biriu kalkių skiediniu, vietomis matyti molio priemaišų. Pastatytas XVIII a., o sugriautas ir užpiltas XX a. viduryje.

Plotas 4A apėmė sklypo Š kampą, buvo 185,5 m^2 ploto. H_{abs}123,40–123,50 m atidengtas XIX a. pabaiga datuojamo apie 1x1 m dydžio netašytų akmenų grindinio fragmentas. Tame pačiame aukštyje atidengtos keturios akmenų, aplipusių skiediniu, sankaupos. Tai XVIII a. vidurio pastatų pamatų liekanos (M9–10). Ploto PV pjūvyje atidengtos XVII a. II pusės pastato sienos liekanos (M5). Jis buvęs 9,3 m ilgio. Pamatas atidengtas iki H_{abs}121,50 m altitudės, tačiau jo apačia nepasiekta. Geriausiose vietose jis išlikęs iki 2,4 m aukščio. Pamatas sumūrytas iš pavienių netašytų akmenų ir raudonų 35–36x15–16x6,5–7 cm dydžio plytų, rištų molio skiediniu.

Žemiau XIX a. sluoksnio tirtas XVII a. II pusės – XVIII a. pradžios molio su pilku gruntu ir smulkiomis griuvenomis sluoksnis, po kuriuo atidengtas netašytų akmenų grindinys, datuojamas XVII a. viduriu (3 pav.). Jis išlikęs per visą ploto ilgį (18,3 m), buvo iki 3 m pločio. Nuolaidėjo ŠV kryptimi nuo H_{abs}122,20 m iki H_{abs}123,54 m altitudės. Giliau tirtas iki 60 cm storio XVII a. I pusės sluoksnis, o po juo H_{abs}122,45–122,60 m aukštyje apie 3x1,5 m dydžio plote atidengtas netašytų 30x20x20, 30x30x20 cm dydžio akmenų grindinys. Jis datuojamas XVII a. pradžia. Toliau fiksuotas iki 50 cm storio XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios horizontas. Žemiau tirtame XVI a. II puse datuojamame kultūriniame sluoksnyje aptikta sutrūnijusios medienos bei koklių liekanų, kurie leidžia manyti, kad aptariamu laikotarpiu sklype vyravo medinis užstatymas, o pirmieji mūriniai pastatai sklype atsirado XVII a. II pusėje. Ankstyviausias, virš įžemio fiksuotas sluoksnis datuotas XVI a. viduriu. Storiausias jis buvo palei sklypo ŠV ribą. Čia, beje, jame rasta ir daugiausia radinių. Tai rodo, jog ankstyviausia veikla sklype prasidėjo prie tuometinio kelio į Slanimą, būsimos Šv. Stepono gatvės.

Šv. Stepono St. 12

In 2018, KVP excavated 1595.8 m^2 at Šv. Stepono St. 12 and recorded a cultural layer, up to 4.2 m thick, that dates to the mid-16th–20th centuries. The archaeologically valuable cultural layers were about 1.8 m thick and descend towards the NW. The investigation revealed that soil erosion in the SE had led to the formation of layers, up to 50 cm thick, of clean yellow sand that contains no foreign material or finds. It was determined that in the second half of the 17th–18th centuries the changes occurred on the plot fairly intensively: the remains of two stone pavings: from the early and mid-17th century were discovered (Fig. 3). The buildings were also replaced more than once: masonry walls M2–3, M8–10 dating to the 18th century (Fig. 2); M4 and M6 to the late 17th – first half of the 18th century, and M5 to the second half of the 17th century were discovered. The cultural layer from the same period, the second half of the 17th – early 18th centuries was up to 1 m thick. The rotten wood, stove tile remnants, and sparse metal finds discovered in the second half of the 16th-century cultural layer excavated below it (Fig. 1) allow one to see that

wooden buildings predominated on the plot during the period under discussion and that the first masonry buildings appeared on the plot in the second half of the 17th century. The earliest layer recorded above the sterile soil dates to the mid-16th century.

Stanislav Rutkovski,
Tadas Šimanauskas

Lydos gatvė 7

2018 m. KVP atliko detaliuosius tyrimus naujos vandentiekio bei lietaus nuotekų trasos vietoje sklype 7 Lydos g. 7. 2017–2018 m. Lydos g. 7 / Šv. Mikalojaus g. 9 sklype vyko detalieji tyrimai ir žvalgymai (V. Vingis), ištirtas apie 300 m^2 plotas. Pirmu tyrimų etapu, atliekant žvalgymus minėtame sklype, fiksuoti apie 1,5–2 m storio supiltiniai daugiausia XX–XXI a. sluoksniai su pavieniais XVI(XV)–XVIII a. radiniais: keramika, plokštinių koklių fragmentais. Atlikus žvalgymus, nesuardyto XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio ruožai rasti Š–ŠR sklypo dalyse, prie buvusių XVII–XVIII a. mūrinių pastatų, pamatų įkasimo vietose. Taip pat ŠV sklypo dalyje aptiktas XVIII a. datuojamo mūro sienos fragmentas, Š dalyje – XVI a. Antruoju etapu kovo mėnesį sklype ištirtas likęs anksčiau netirtas plotas – 49 m^2. Rūsio viduje žvalgytas 34,75 m^2 plotas. Vykdant detaliuosius tyrimus ištirtas 1 1x1 m dydžio (1 m^2) kasinys ir 1 2,5x2,5 m dydžio (6,25 m^2) kasinys. Iš išorinės mūrinio rūsio pusės ištirtas 7 m^2 plotas. Iš viso antru etapu detaliaisiais tyrimais ištirtas 14,25 m^2 plotas (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 495–498).

2014 m. detaliuosius tyrimus sklype Lydos g. 7 atliko L. Kvizikevičius. Iš viso ištirtas 50 m^2 plotas ir papildomai atidengta 4 m^2 dydžio 2001 m. tyrimų ploto dalis bei čia buvęs XVIII a. vidurio mūrinio pastato pamatinės dalies fragmentas. Kultūrinis sluoksnis – 2,7–2,8 m storio, datuotas XVII–XIX a. (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 428–431).

2001 m. V. Daminaitis kasinėjo buvusio pastato rūsių vietose. Tyrimų metu Šv. Mikalojaus g. 11 sklype buvo iškastas apie 48 m^2 plotas. Kultūrinio sluoksnio storis siekė 2–3,8 m. Surasta XV–XVII a. buitinių keraminių indų, koklių fragmentų. P ploto pusėje 10–30 cm gylyje atidengta XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios pastato pamatų liekanų. Ploto Š dalyje atidengtos XVI a. pastato ir XVIII–XIX a. jo priestatų liekanos (*ATL 2001 metais*, 2002, p. 180–181).

Numatytos naujos vandentiekio bei lietaus nuotekų trasos vietoje tyrimai vyko dviem etapais. Pirmuoju etapu atlikti žvalgomieji tyrimai, ištirtas vienas šurfas (bendras plotas 2 m^2), antruoju – detalieji tyrimai (iš viso 18 m^2).

Šurfas 1 tirtas sklypo Š dalyje, šalia naujai statomo pastato Š sienos. Jame iki 65 cm gylio fiksuoti archeologinės vertės neturintys kultūrinio sluoksnio horizontai, suformuoti XX a. II pusėje – XXI a. Giliau, 65 cm gylyje glūdėjo maždaug 1 m storio juodos spalvos grunto sluoksnis su smėlio ir rudos spalvos grunto intarpais bei buitinės ir statybinės keramikos radiniais, datuojamais XVIII–XIX a. Žemiau, 1,7 m gylyje atidengtas netašytų lauko akmenų grindinio fragmentas, sudarytas iš 15x10, 10x10, 12x8 cm ir panašaus dydžio akmenų.

Grindinys preliminariai datuojamas XVIII a. ir sietinas su sklype XVIII a. stovėjusio namo gyvavimo laikotarpiu. Po grindiniu fiksuotas juodos spalvos grunto horizontas, kuriame aptiktos dvi buitinės keramikos šukės, datuojamos XVI–XVIII a. Šis sluoksnis tęsėsi iki 2,15 m gylio, kuriame atidengtas geltonos spalvos smulkiagrūdis smėlis – įžemis (1 pav.).

Antruoju tyrimų etapu Lydos gatvės sklypo 7 Š dalyje bei važiuojamoje gatvės dalyje vyko